

A large, weathered metal bell hangs from a wooden structure on a stone wall. The bell is made of a dark, textured metal and has a small handle at the bottom. The wooden structure is made of thick, dark wood and is secured with metal bands. The stone wall is made of light-colored, rough-hewn stones. In the background, a coastal town is visible, built on a hillside overlooking the sea. The sky is a clear, pale blue.

Ο Άγιος Γεώργιος στο Βουνό
Από τους Μινωίτες στο σήμερα

Ο Άγιος Γεώργιος στο Βουνό

Μία ευτυχής συγκυρία στη σχετικά πρόσφατη ιστορική και αρχαιολογική έρευνα δίνει ενδιαφέροντα στοιχεία για το ναό του Αγίου Γεωργίου στο Βουνό και την περιοχή στην οποία δεσπόζει, το γνωστό μας Αβλέμονα. Η έρευνα αυτή ξεκινά με την ανασκαφή στο Καστρί της Παλιόπολης από τους Βρετανούς αρχαιολόγους Nicolas Coldstream και George Huxley (1963-1965), συνεχίζεται με αυτήν του Γιάννη Σακελλαράκη στην κορυφή του Αγίου Γεωργίου στο Βουνό (1992-1994) και ακολουθείται από τις μελέτες που έκανε η αρχαιολόγος Μαρίνα Παπαδημητρίου στην εν λόγω περιοχή. Όλα τα στοιχεία που συνθέτουν την ιστορικότητα του χώρου και την πορεία της διά μέσου των αιώνων έχουν αναφερθεί από τον Άδωνι Κύρου σε άρθρα του στην εφημερίδα ΚΥΘΗΡΑΪΚΑ.

Το Μινωικό ιερό Κορυφής στο Βουνό αποδεικνύει την ανθρώπινη παρουσία εκεί κατά τη 2^η χιλιετία π.Χ., όπως προκύπτει από την έρευνα του αείμνηστου Γιάννη Σακελλαράκη. Έτσι έχουμε σήμερα στο Μουσείο Κυθήρων και στην επιστημονική έρευνα σπάνια και αδιάσειστα στοιχεία της ιερότητας του χώρου, της διπλής χρήσης του δηλαδή, πρώτον ως ιερού και δεύτερον ως σταθμού παρατήρησης και βοήθειας στη ναυσιπλοΐα στα Μινωικά πλοία που ξεκινούσαν από την Κρήτη, διέπλεαν τη Μεσόγειο, περνούσαν το Γιβραλτάρ και έφθαναν στα σημερινά Βρετανικά νησιά σε αναζήτηση κασσίτερου, πιθανόν δε και άλλων μετάλλων.

Στην κορυφή του βουνού και ακριβώς στη θέση που βρισκόταν το Μινωικό ιερό βλέπουμε δύο ναούς. Τον γνωστότερο του Αγίου Γεωργίου και τον διπλανό, που είναι γνωστό ότι είναι αφιερωμένος σήμερα στην Παναγία Μυρτιδιώτισσα, αν και παλαιότερα λατρευόταν εκεί η Παναγία και ο Άγιος Νικόλαος, προστάτης των ναυτιλομένων στη χριστιανική παράδοση, με την οποία συνεχίζονταν τρόπον τινά η ανάλογη λατρεία των θαλασσοπόρων Μινωιτών στον ίδιο χώρο.

Σύμφωνα με ερευνητική υπόθεση του Α. Κύρου στην κορυφή βρισκόταν μία παλαιохριστιανική βασιλική από την οποία έχει απομείνει μόνο το γνωστό ψηφιδωτό στο

δάπεδο του ναού του Αγίου Γεωργίου. Στον ναό του Αγίου Γεωργίου ενσωματώθηκε αυτό το ψηφιδωτό της παλαιάς (των αρχών του 7ου αιώνα) βυζαντινής βασιλικής, η σκηνή κυνηγιού του οποίου δημιούργησε την ψευδαίσθηση ότι απεικονίζει τον στρατηλάτη άγιο, γι' αυτό και η νέα εκκλησία αφιερώθηκε με το όνομά του. Η ανεύρεση στην ανασκαφή σφραγίδας Βυζαντινού χρυσόβουλου του αυτοκράτορος Αλεξίου Κομνηνού, η οποία χρονολογείται πριν το 1091, δείχνει μία ισχυρή πιθανότητα να υπήρχε εκεί Βυζαντινή μονή, στην οποία ανήκαν οι δεξαμενές που διακρίνονται ακόμη και κατάλοιπα παλαιότερων κτισμάτων που εντοπίζονται στο ναό του Αγίου Νικολάου.

Στο χώρο αυτόν οχυρώθηκαν, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, οι κάτοικοι του Βυζαντινού οικισμού στο Καστρί, όταν δέχτηκαν την επίθεση των Σλάβων κατά τη δεύτερη επιδρομή τους στον Ελλαδικό χώρο γύρω στο 624-625. Η επιδρομή αυτή ήταν η αιτία της εγκατάλειψης του οικισμού στη θέση Καστρί, η οποία χρονολογείται από τα Μινωικά χρόνια και της μη επανακατοίκησης του χώρου στο μέλλον και της συγκέντρωσης των κατοίκων τότε στον οχυρωμένο χώρο πάνω στο βουνό.

Όσον αφορά την ονομασία του σημερινού Αβλέμονα σε San Nicolo κατά τους αιώνες της Ενετικής κυριαρχίας, παρατηρούμε δύο πράγματα. Πρώτον ότι η ονομασία Αβλέμονας ήταν και αυτή Βυζαντινή, αφού με το όνομα αυτό αναφέρεται το λιμάνι κατά το έτος 1328 κατά τη γνωστή επιδρομή των Καταλανών στα Κύθηρα. Αργότερα με την επικράτηση των Ενετών, το λιμάνι λαμβάνει την ονομασία Άγιος Νικόλαος, ασφαλώς όχι, όπως εύστοχα παρατηρεί ο Άδωνις Κύρου, από το παραθαλάσσιο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, αφού αυτό αναφέρεται να έχει κτισθεί αργότερα, το 16^ο αι.

Η ονομασία San Nicolo είναι πολύ παλαιότερη και οδηγεί στον Άγιο Νικόλαο που βρισκόταν πάνω στο Βουνό, εκεί που ήταν και το Μινωικό Ιερό Κορυφής και δίπλα στον μεταγενέστερο ναό του Αγίου Γεωργίου. Με όλα αυτά διαπιστώνεται η κατοίκηση στον ευρύ-

Πάνω, οι δύο ναοί, όπως φαίνονται από την πλευρά της Πελοποννήσου. Κάτω, οι δύο ναοί από την πλευρά του Αβλέμονα.

Το τέμπλο του ναού της Παναγίας Μυρτιδιώτισσας με τον Άγιο Νικόλαο αριστερά.

Από τους Μινωίτες στο σήμερα

Πάνω η σκηνή του κυνηγιού στο ψηφιδωτό του δαπέδου στον Άγιο Γεώργιο και κάτω λεπτομέρεια από το ψηφιδωτό.

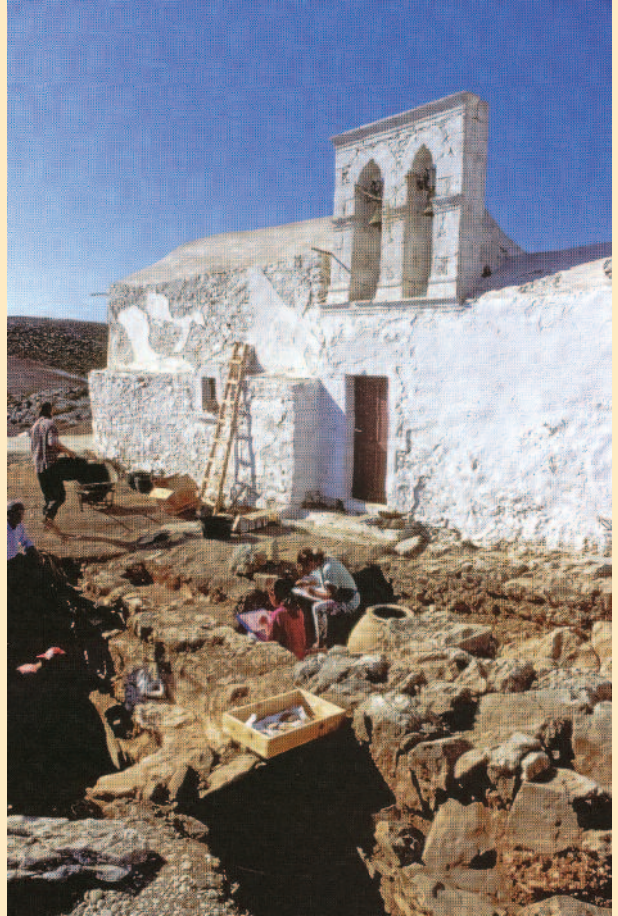
Ο ναός του Αγίου Γεωργίου, όπως είναι σήμερα. Κάτω, ο ναός της Παναγίας και του Αγίου Νικολάου.

Ευρήματα από το Μινωικό Ιερό Κορυφής στο Μουσείο Κυθήρων.

τερο χώρο 2000 χρόνια π.Χ., αλλά και η συνέχεια στα πρωτοχριστιανικά και στα πρώιμα Βυζαντινά χρόνια. Ασφαλώς δε η έρευνα που συνεχίζεται θα δώσει και άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία επιβεβαιώνοντας, συμπληρώνοντας ή και αναιρώντας ίσως, κάποια από όσα γνωρίζουμε σήμερα για τον ενδιαφέροντα αυτόν χώρο.

Ε. Π. Καλλίγερος

Από τις ανασκαφές του Μινωικού Ιερού Κορυφής 1992-1994. Στην φωτογραφία κάτω, αριστερά με το κασκέτο ο Γιάννης Σακελλαράκης.

